

Nr 259.

Av herrar **Magnusson** i Kalmar och **Johnsson** i Kalmar, om *anslag till ordnande av fyrbelysningen i Kalmarsunds djuprännan.*

Sedan lång tid har behovet av förbättrad fyrbelysning av farleden genom Kalmarsund varit synnerligen kännbart.

Den nuvarande fyrbelysningen av djuprännan genom Kalmarsund utgöres av ett antal lysbojar, vilka givetvis endast kunna hållas utlagda på sina platser under den tid av året, då sundet är fritt från is. Under cirka tre månader av året saknas fyrbelysning på grund av is eller risk för dylik. Vid flera tillfällen har även inträffat, att lysbojar vid storm kommit i drift, varigenom fara för sjöfarten uppkommit.

I syfte att ernå bättre fyrbelysning har av lotskaptenen i Kalmar ingivits ett flertal framställningar till kungl. lotsstyrelsen, av vilka följande må nämnas:

År 1914 framställning om undersökning av möjligheten att för rimlig kostnad ersätta lysbojarna vid Skansgrund och Tärnör med fasta fyrar.

År 1915 framställning om uppförande av förenämnda fyrar samt anordnande av AGA-fyrar på Gallbänken och Skallö stänger, då lysbojarna intagas för vintern.

År 1916 framställning om utbyte av lysbojarna mot fasta fyrar i den utsträckning, som kunde befinnas erforderlig, varvid utbytet borde ske i nedan nämnd ordning:

Skansgrundet, Tärnör, Norra omböjningen, Osvallens västra, Krongrundets östra och Huvudet östra.

Åren 1917, 1918, 1919 framfördes ånyo förslaget av år 1916.

År 1917 väcktes i riksdagen vidare motion om anordnandet av fasta fyrar i Kalmarsunds djuprännan. Härvid förelåg ett av kungl. lotsstyrelsen upprättat förslag till fyrbelysningens ordnande. Motionen blev likväl icke av riksdagen bifallen.

Åren 1930 och 1931 till regeringen gjord hemställan om anslag till utredning beträffande förbättring av fyrbelysningen i Kalmarsunds djuprännan föranledde icke till någon åtgärd.

År 1933 väcktes motion om anslag till fyrbelysningens ordnande genom anbringande av fasta fyrar. Särskilda utskottet, som hade att yttra sig över motionen, avstyrkte densamma med följande motivering:

»Utskottet — som finner de till stöd för motionen framförda skälen beaktansvärda — håller emellertid före, att det i första hand torde böra ankomma på lotsstyrelsen och därefter på Kungl. Maj:t att upptaga denna

fråga till närmare utredning och prövning, varvid jämväl torde böra beaktas angelägenhetsgraden av det föreslagna arbetet i jämförelse med andra aktuella anslagsbehov inom lotsstyrelsens verksamhetsområde. Ytterligare utredning i ämnet lär i vart fall vara erforderlig; sålunda har, enligt vad utskottet inhämtat, någon bottenundersökning icke ännu blivit verkställd, vadan de erforderliga kostnaderna ännu ej med säkerhet kunna beräknas. Vidare torde genom förhandlingar med Kalmar stad böra utrönas, huruvida staden — som måste antagas hava ett betydande intresse av att den föreslagna förbättrade fyrbelysningen kommer till stånd — kan finnas villig att bidra till bestridande av kostnaderna för de förberedande undersökningarna och någon del av själva byggnadsarbetena.»

Vad utskottet anfört i fråga om bottenundersökning och därav beroende osäkerhet i kostnadsberäkningen, så torde dessa förhållanden icke längre böra utgöra hinder för denna frågas upptagande till behandling och slutgiltigt avgörande. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 3 augusti 1934 ställdes nämligen till kungl. lotsstyrelsens förfogande ett belopp av högst 6,000 kronor till bestridande av kostnaderna för erforderliga bottenundersökningar å de platser, där fasta fyrrar föreslagits till utförande. Undersökningen har även blivit utförd och resultaten av densamma hava lagts till grund för den beräkning av kostnaderna för förslaget genomförande, som av kungl. lotsstyrelsen nu utarbetats.

Utskottets uttalande, att det i första hand torde böra ankomma på lotsstyrelsen och därefter på Kungl. Maj:t att upptaga denna fråga till närmare utredning och prövning, synes även hava vunnit allt beaktande, då lotsstyrelsens förnyade framställning om anslag till undersökningen blivit av Kungl. Maj:t bifallen. Man torde således vara berättigad att antaga, att Kungl. Maj:t genom beviljande av nämnda anslag givit uttryck för den meningen, att, om undersökningarna komme att utvisa gynnsamma förutsättningar för förslaget genomförande, den ifrågasatta anordningen med fasta fyrrar vid Kalmarsunds djupränna bör utföras.

Därest fasta fyrrar anordnas i Kalmarsund, kunna de därstädes för närvarande utlagda 10 st. AGA-lysbojar (1 st. lys- och klockboj samt 9 st. lysbojar), vilkas anskaffningskostnad uppgår till 39,200 kronor, komma till användning å andra platser.

I samband med anordnandet av fasta fyrrar skulle jämväl fyren Grimskär kunna indragas, varvid frigjordes där befintliga fyrrapparater (kostnad 8,600 kronor) och mistsignalanläggningen (kostnad cirka 3,500 kronor). Denna apparatur vore användbar å andra platser.

Vid Grimskärs fyrplats utgöres bevakningen av 3 man. I och med indragningen av platsen skulle för statsverket inbesparas avlöningar för dessa 3 man, men tillkommer arvode för en tillsyningsman för de nya fyrrarna. Denne tillsyningsman skulle kunna hava sin bostad i Kalmar stad,

emedan avsikten vore att förlägga manövercentralen för fyrarna till lotsuppassningshuset vid hamnen därstädes.

Därest icke förenämnda förändring kommer till stånd och således fyren Grimskär skall bibehållas, måste bostäderna därstädes utökas och jämte fyrtornet repareras för en kostnad av cirka 30,000 kronor.

För närvarande är tjänstefartyget Kalmar under vinterperioden helt upptaget med passning av lysbojarna, vilka vid isbildning måste intagas. På grund härav måste ofta tjänstefartyg från Malmö eller Stockholm företaga resor till Gotland respektive Blekinge för tillfälliga arbeten, vilka eljest tjänstefartyget Kalmar lämpligare kunnat utföra.

För arbetslöshetens bekämpande skulle ifrågavarande fyrbyggnadsarbeten vara synnerligen beaktansvärda, då kostnaderna för fyrarna till stor del utgöras av arbetslöner för anläggningsarbetet och framställning jämte transport av erforderlig materiel, såsom järn, grus, sten och cement m. m. Även *hela* fyr- och mistsignalutrustningen kan bliva utförd vid svenska verkstäder.

I statsverkspropositionen för år 1935 är under 6:e huvudtiteln upptaget: »Bidrag till och underhåll av mindre hamnar och farleder ..... kronor 500,000: —». Då ett så avsevärt belopp utöver vad som år 1934 anvisats till fiskehamnar och farleder (d. v. s. mindre hamnar) är upptaget i statsverkspropositionen, under det att samtidigt för lotsverkets behov till säkerhetsanstalter utmed svenska kusten från Haparanda till Strömstad endast upptagits 300,000 kronor, kan det ej anses förmätet att för Kalmarsund, som utgör en synnerligen anlitad farled icke minst för den mindre sjöfarten, måtte tilldelas här i motionen äskade belopp av 740,000 kronor, att eventuellt delvis bekostas av från motorbåtstrafiken härrörande bensinskattemedel vilka beräknas uppgå till ett årligt belopp av 800,000 å 900,000 kronor.

Med hänvisning till förestående få vi härmed hemställa,

att riksdagen må besluta anvisa ett belopp av 740,000 kronor till ordnande av fyrbelysningen i Kalmarsunds djupränna medelst fasta fyrrar i enlighet med av kungl. lotsstyrelsen uppgjort förslag.

Stockholm den 23 januari 1935.

Karl Magnusson

i Kalmar.

Gust. L. Johnsson

i Kalmar.

Avskrift av avskrift.

Till hamndirektionen i Kalmar.

Sedan genom Eder försorg vissa bottenundersökningar utförts vid Kalmarsunds djupränna, har å fyringenjörkontoret med ledning bland annat av därvid vunna resultat förnyad kostnadsberäkning verkställt å anordnande av fasta fyrar vid djuprännan. Vid denna beräkning, som slutar på en kostnad av 740 000 kronor, har antagits, att fyrarna Krongrund och Skansgrund skola förse med mistisignalanordningar, att fyrarna Mellgrund, Huvudet och Kalmar angöring skola utföras såsom Agafyrar med öppen brännare samt att i och med de ifrågasatta fasta fyrarnas trädande i funktion samtliga lotsverket tillhöriga lysbojar i Kalmarsund indragas och Grimskärs fyr nedlägges.

Jämte tillkännagivande härav får kungl. lotsstyrelsen härmed meddela, att styrelsen, i anledning av Eder därutinnan gjorda framställning, låtit i särskild försändelse tillställa Eder ett exemplar av till förenämnda kostnadsberäkning hörande specifikation och karta. Stockholm den 16 januari 1935.

Erik Hägg.

/ J. H. Göransson.

Sammandrag av kostnad för fyrbelysning i Kalmarsunds djupränna.

Fyrapparater och fyrkurar:

Krongrundet	10,200		
Mellgrundet	7,000		
Huvudet	7,000		
Skansgrundet	10,200	34,400	
Värmeelement för Skansgrundet och Krongrundet		1,000	
Instrumenttavla för lyse, värme, kontroll säkringar och telefon		5,000	
LMS elektr. membransändare m. m.			
för Krongrundet	19,000		
» Skansgrundet	19,000	38,000	
Kablar 11,100 meter å 4 kronor	44,400		
20 procent tillägg (1935)	8,880	53,280	
Utläggning		10,000	
Montage och provning av LMS		2,000	
Kontroll och ritningar		18,000	161,680

Fyrfundament:

Krongrundet	125,000		
Skansgrundet	125,000		
Mellgrundet	100,000		
Huvudet	100,000	450,000	450,000
Tillbyggnad av lotsuppassning			15,000
Kalmar angöring:			
fyrapparat och fyrkur		7,000	
fundament		100,000	107,000
			733,680

eller summa kronor 740,000.

Stockholm och fyringenjörkontoret den 16 januari 1935.

A. Hultman.

Avskrift.

P. M.

rörande fasta fyrar vid Kalmarsunds djupränna.

Sedan hamndirektionens ordförande i januari 1933 rörande denna angelägenhet överlagt med generallotsdirektör Hägg och vissa av riksdagens ledamöter m. fl. beslöt hamndirektionen vid sammanträde den 26 januari 1933 att ingå till stadsfullmäktige i Kalmar med anhållan om att framställning måtte göras till statsmakterna om ordnande av fyrbelysning vid Kalmarsunds djupränna medelst fasta fyrar.

Stadsfullmäktige, som behandlade hamndirektionens framställning vid sammanträde den 30 januari 1933, beslutade uppdraga åt hamndirektionen att å stadsfullmäktiges vägnar göra framställning till statsmakterna om ordnande av fyrbelysningen av djuprännan genom Kalmarsund medelst fasta fyrar och att arbetet om möjligt måtte komma att utföras såsom beredskapsarbete.

I anledning av detta stadsfullmäktiges beslut anhöll hamndirektionen i skrivelse till Kungl. lotsstyrelsen den 4 februari 1933 att få del av ev. föreliggande förslag till anordnande av fasta fyrar vid Kalmarsunds djupränna. Den 14 februari 1933 översändes från styrelsen beskrivning och kostnadsberäkning till ett hos styrelsen under utarbetande varande förslag till fyrbelysningen. Samtidigt meddelades dock, att slutgiltigt förslag icke föreläge, enär för dess utarbetande erforderliga bottenundersökningar icke blivit utförda och att medel till bekostande av dylika undersökningar icke funnes anslagna. Jämväl meddelades, att den i det preliminära förslaget upptagna fyren vid Östra Omböjningen ifrågasatts att uppföras och för framtiden underhållas genom Kalmar stads försorg, liksom även att söder om Östra Omböjningen belägna 3.7 m. grundet borde avlägsnas för att underlätta in- och utfarten från Kalmar.

Ifrågavarande preliminära förslag till anordnande av fasta fyrar vid Kalmarsunds djupränna remitterades av Kungl. lotsstyrelsen den 3 mars 1933 till lotskaptenen i östra lotsdistriktet för yttrande, vilket yttrande jämte protokoll vid sammanträde med lotspersonalen i Kalmar och lotsförmannen Rylander i Skäggenäs å lotsdistriktsexpeditionen i Kalmar den 22 mars 1933 för överläggning rörande förslaget, överlämnades till lotsstyrelsen den 28 mars 1933. Med bifogande av några mindre anmärkningar tillstyrktes det med alt. III betecknade förslaget till fyrbelysning vid djuprännan medelst fasta fyrar.

Den 6 mars 1933 överlämnades av hamndirektionen till Kungl. socialdepartementet framställning om att frågan om ordnande av fyrbelysningen vid Kalmarsunds djupränna medelst fasta fyrar måtte upptagas till omedelbar och skyndsam behandling, såvida arbetet kunde anses vara av sådan natur, att kostnaderna för detsamma kunde bestridas med för anordnande av beredskapsarbeten avsedda medel. Enligt meddelande från Kungl. socialdepartementet den 14 december 1934 har likväl ovannämnda framställning icke föranlett till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Av riksdagsmännen Karl Magnusson och Gust. L. Johnsson i Kalmar väcktes den 20 april 1933 motion att av de medel, som i Kungl. Maj:ts proposition äskas till motverkande av arbetslösheten, riksdagen måtte besluta anvisa ett belopp av 775,000 kronor till ordnande av fyrbelysningen i Kalmarsunds djupränna medelst fasta fyrar i enlighet med av Kungl. lotsstyrelsen uppgjort förslag. Särskilda utskottets yttrande över motionen, dagtecknat den 6 juni 1933, utmynnade i ett uttalande, »att utskottet funnit här förevarande fråga icke lämpligen böra i nu förekommen ord-

ning bliva föremål för någon riksdagens åtgärd». Utskottets hemställan blev av riksdagen bifallen.

Den 2 oktober 1933 meddelade hamndirektionen i skrivelse till Kungl. lotsstyrelsen, att hamndirektionen vore villig bidra till kostnaderna för en ev. undersökning av ifrågasatta fyrlägen vid djuprännan genom att kostnadsfritt ställa av hamnen disponerad undersökningsmaterial till lotsstyrelsens förfogande.

I skrivelse av den 27 oktober 1933 anhöll Kungl. lotsstyrelsen om meddelande, huruvida staden vore villig att dels uppföra och för framtiden underhålla ifrågasatt fyr vid Östra Omböjningen, dels ombesörja och bekosta borttagandet av det söder om Östra Omböjningen belägna 3.7 m. grundet för att därigenom underlätta in- och utfarten till Kalmar. Jämväl anhöll lotsstyrelsen om uppgift, huruvida erforderlig bottenundersökning för fyrarna kunde verkställas genom hamndirektionens försorg till självkostnadspris och om kostnaderna härför samt lämplig tidpunkt för arbetets igångsättande. Vid tiden för denna skrivelses emottagande hade hamnens arbeten för undersökning och uppgörande av förslag till utfyllning av södra sidan av Tjärhovet igångsatts. Då sedermera utförandet av strandskyddet vid nämnda utfyllning uppdrogs åt hamnen, blev det icke möjligt för hamndirektionen att tidigare än den 23 juni 1934 lämna lotsstyrelsen besked rörande ifrågasatt undersökning för fyrarna m. m. Ifråga om åtagande för hamnen att dels uppföra och för framtiden underhålla ifrågasatt fyr vid Östra Omböjningen, dels ombesörja och bekosta borttagandet av det söder om Östra Omböjningen belägna 3.7 m. grundet meddelade hamndirektionen, att beslut om dylikt åtagande måste fattas av stadsfullmäktige men att hamndirektionen icke kunde framlägga frågan för stadsfullmäktige, då kostnaderna icke ännu kunde angivas. Rörande bottenundersökningen meddelade hamndirektionen, att hamndirektionen vore villig utföra och bekosta dylik vid Östra Omböjningen och till självkostnadspris utföra övriga ifrågasatta undersökningar, såvida bestämmandet av djuprännans teoretiska begränsningslinjer och platserna för bottenundersökningarna för fyrarna finge ske under överinseende av lotskaptenen eller lotslöjtnanten i östra lotsdistriktet.

I skrivelse den 3 juli 1934 meddelade Kungl. lotsstyrelsen, att styrelsen kostnadsfritt ställde tjänstefartyget »Kalmar» till hamndirektionens förfogande för utförande av markeringen av djuprännans kanter. Senare meddelade Kungl. lotsstyrelsen genom skrivelse den 7 augusti 1934, att Kungl. Maj:t genom beslut den 3 augusti 1934 till styrelsens förfogande ställt ett belopp av högst 6,000 kronor för utförande genom hamndirektionens i Kalmar försorg av vissa bottenundersökningar vid Kalmarsunds djupränna för utförande av lämpliga platser för anordnande av fasta fyrrar. Och anhöll styrelsen, att undersökningsarbetet måtte verkställas i enlighet med hamndirektionens skrivelse den 23 juni 1934.

Undersökningsarbetet igångsattes omedelbart efter det sistnämnda skrivelse kommit hamndirektionen tillhanda och bedrevs under tiden augusti—3 november i den omfattning väderleksförhållandena medgävo. Resultaten av undersökningarna översändes till lotsstyrelsen i mån av arbetets fortgång. Den 22 november 1934 översändes till lotsstyrelsen samtliga undersökningsprotokoll. Med undantag för eventuellt erforderliga kompletteringar, varom styrelsen likväl ännu icke framställt begäran, kunde arbetet då anses slutfört.

Kalmar den 12 januari 1935.

Gustaf Karlsson.